

Tampereen kaupungin nurmikot ja niityt

Nurmikkopäivät S.G.Nieminen

1.2.2024 klo 11.00 – 11.30

Teemu Kylmäkoski

Tampereen Infra Oy

Tampereen Infra

Uusin ajatuksin nurmikonhoitoon?

Tampereen Infra

Mitä Lumo ohjelma pitää sisällään?

SISÄLLYS

SISÄLLYS	2
KÄSITTEET	4
LYHENTEET	5
ESIPUHE	6
TIIVISTELMÄ	8
LUONNON MONIMUOTOISUUS YLLÄPITÄÄ ELÄMÄÄ	11
1.1 Monimuotoinen luonto on terveyden ja hyvinvoinnin perusta	11
1.2 Elonkirjo köyhtyy ennennäkemättömällä vauhdilla	11
1.3 Monimuotoisuuden suojeleminen on taloudellisesti kannattavaa	12
1.4 Luonnon monimuotoisuuden tuottamat hyödyt tunnistettava päätöksenteossa	13
1.5 Monimuotoisuuden suojelemiseksi tarvitaan lisää toimia julkisessa hallinnossa	13
TIETOLAATIKKO	15
TAMPERE JA LUONNON MONIMUOTOISUUS	16
2.1 Tampereen luonto ja sen erityispiirteet	16
2.2 Luonnonsuojelu Tampereella	17
LUMO-OHJELMAN TARKOITUS JA TAVOITTEET	19
OHJELMAN VALMISTELU	20
OHJELMAN KYTKEYTYMINEN MUIHIN TAMPEREEN LINJASTOIHIN JA TOIMINTAMALLEIHIN	20
5.1 LUMO-ohjelmaan kytkeytyvät kaupungin linjaukset ja toimintamallit	24
OHJELMAN LUKUOHJE	27
TAVOITE 1:	30
1.1 Huomioimme luonnon monimuotoisuuden kaupungin strategisessa kehittämisessä	30
1.2 Huomioimme luonnon monimuotoisuuden kaupunkisuunnittelussa ja rakentamisessa	30
1.3 Rikastamme kaupunkiluontoa	34
TAVOITE 2:	36
2.1 Suojelemme arvokkaita luontokohteita	36
2.2 Hoidamme ja ennallistamme luontokohteita	39
2.3 Toteutamme lajikohtaisia suojelutoimia	40
2.4 Kehitämme luontoarvojen huomiointia maankäytön suunnittelussa	41
TAVOITE 3:	42
3.1 Tunnistamme ja määrittelemme erityyppiset ekologiset verkostot	42
3.2 Osoitamme ekologiset verkostot	44
3.3 Turvaamme ja kehitämme ekologisia verkostoja	44
TAVOITE 4:	46
4.1 Parannamme tietotasoa Tampereen vesiekosysteemeistä	46
4.2 Parannamme vesielinympäristöjen tilaa	48

TAVOITE 5:	50
5.1 Ennaltaehkäisemme vieraslajien leviämistä Tampereella	50
5.2 Torjumme vieraslajeja järjestäytyneesti	52
5.3 Vahvistamme asukkaiden ja yhteisöjen roolia vieraslajien torjunnassa	54
5.4 Kehitämme vieraslajitiedon keruuta ja hyödyntämistä	55
TAVOITE 6:	56
6.1 Kehitämme ympäristökasvatusta ja -viestintää	56
6.2 Edistämme vapaaehtoistoimintaa	59
6.3 Kehitämme kaupungin ja yhteisöjen välistä yhteistyötä	59
6.4 Edistämme ymmärrystä luontopääoman merkityksestä ja sen kestävästä käytöstä	59
LUONTOPÄÄOMAN JA LUONTOTIEDON	62
HALLINNAN TYÖKALUT	62
Ekosysteemitilinpito	62
Luonnon monimuotoisuuden indikaattorit	64
Paikkatietoaineistojen hallinta	64
LÄHDELUETTELO	66
LIITTEET	68

Tampereen LUMO
luonnon monimuotoisuusohjelma 2021-2030

Hyväksytty kaupunginhallituksen kokouksessa 20.6.2022

Ympäristönsuojelun julkaisuja 1/2022

Julkaisija: Tampereen kaupunki
Osoite: PL 487, 33101 Tampere, www.tampere.fi
Koonti: Anni Nousiainen, Elina Karimaa, Enni Virtanen
Taitto: Booming
ISBN 978-952-371-029-0 (painettu)
ISBN 978-952-371-030-6 (PDF)
ISSN 1798-0127 (painettu)
ISSN 2736-8718 (PDF)
Paino: Niini & Co Oy
Kannen kuva: Visit Tampere / Laura Vanzo

Tampereen Infra

Hiilineutraali kaupunkiseutu vuonna 2030

Tampereen kaupunkiseutu on tehnyt ilmastotyötä jo pitkään yhteistyössä seudun kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa. Ilmastotyö kytkeytyy vahvasti seutustrategiaan, rakennesuunnitelmaan ja MAL-sopimukseen. Kaupunkiseudun ilmastotyö ei ole kunnista erillistä tai päällekkäistä, vaan se kytkeytyy jäsenkuntien omaan ilmastotyöhön.

Ensimmäisen kerran seudulle määriteltiin yhteiset päästövähennystavoitteet vuonna 2010 tehdystä ilmastostrategiasta, joka hyväksyttiin kuntien valtuustoissa. Strategia sisälsi päästövähennystavoitteet ja toimenpideohjelman, jotka koskivat kaikkia seudun kuntia. Tavoitteet päivitettiin 2017-2018 aikana.

Hiilineutraali Tampereenseutu 2030 uutena tavoitteena on taakanjakosopimus, jossa jokainen kunta toteuttaa omien toimintamahdollisuuksiensa mukaiset päästövähennystoimenpiteet. Sen lisäksi kuntien toimintaa tukevat valtion kanssa tehdyt energiatehokkuussopimukset.

TAMPEREEN
KAUPUNKISEUTU

Vähennämme seudun kasvihuonekaasujen päästöjä
80 %
vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä.

Loput
20 %
sidomme hiilinieluihin ja kompensoimme

Hiilineutraali kaupunkiseutu 2030

Ohjaavat kansalliset ja kansainväliset tavoitteet

Päästövähennystavoitteet on määritelty kansallisten ja kansainvälisten tavoitteiden mukaisesti. Kansainvälisesti merkittäviä seudun ilmastotyötä ohjaavia sopimuksia ovat esimerkiksi Pariisin ilmastopöytäkirja 2015 sekä YK:n kestävän kehityksen tavoiteohjelma Agenda2030, jonka tavoitteista monet ovat suoraan yhdistettävissä seudun ilmastotavoitteisiin.

Agenda2030:n tavoitteista suoraan seudun ilmastostrategiaan kytkettäviä tavoitteita ovat:

Liittämällä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet hiilineutraalustyöhön ja tietäen Tampereen kaupunkiseudun aloittavan työnsä seudullisessa mittakaavassa myös kansainvälisen YK:n Agenda2030:n hyväksi.

Nämä kansainväliset sopimukset ohjaavat Suomen kansallista ilmastopoliittia ja ne vaikuttavat myös seudun ilmastotyöhön. Kansallisia ilmastotyötä ohjaavia tekijöitä ovat lisäksi uusi hallitusohjelma, energiatehokkuussopimukset, kansallinen ilmasto- ja energiastategia, keskipitkän aikavälin ilmastopoliittian suunnitelma (KAISU) sekä kansallinen ilmastomuutoksen sopeutussuunnitelma.

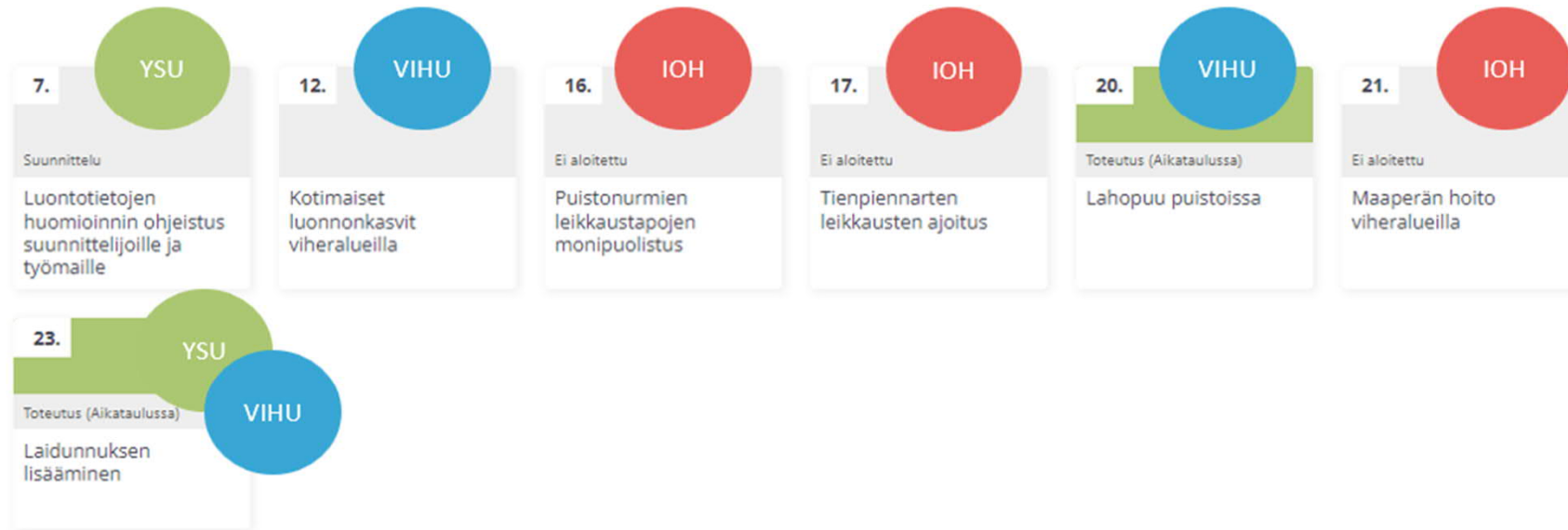
Uusien kansainvälisten ja kansallisten sopimusten ja tavoitteiden myötä haluttiin tarkistaa vuonna 2010 tehdyn ilmastostrategian sisältö mahdollisten päivitysten varalta. Vuonna 2016 toteutettiin ilmastostrategian arviointi, jossa todettiin edetyt tavoitteiden mukaan mutta myös todettiin strategian päivitystarve. 2017-2018 aikana tehdyn päivityksen mukaan Tampereen kaupunkiseudun kunnat sitoutuvat vähentämään päästöjään 80 % vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä.

Lisäksi loput 20 % päästöistä kunnat kompensoivat ja sivat hiilinieluihin. Tavoite on kunnianhimoinen, mutta seudulla on edelleen vahva yhteinen tahtotila tavoitteen saavuttamiseksi. Ilmasto- ja energiatavoitteet määritellään yhdessä sovituille viidelle eri osa-alueelle, joita ovat: **eheä maankäyttö ja kestävä liikenne, uudistuva energian tuotanto ja kulutus, resurssiviisas kuluttaminen ja tuotanto, sopeutuva kaupunkiseutu sekä kehittyvä ilmastotyö.**

Tampereen Infra

Infra Oy ja Tampereen LUMO-ohjelma

1. Kaupunkiluonto on monimuotoista ja ilmastonmuutokseen sopeutuvaa
 - 1.2 Huomioimme luonnonmonimuotoisuuden kaupunkisuunnittelussa ja rakentamisessa
 - 1.3 Rikastamme kaupunkiluontoa

Puistonurmikoiden leikkuun vähentäminen v. 2023

- Kohteet Hervannassa ja Vuoreksessa kunnossapitoluokissa R3 ja R4
- Hoitokausi aloitettiin normaalisti toukokuun lopulla
- Nurmikonleikkuu lopetettiin kokonaan valituissa kohteissa juhannukseen
- Kohteiksi valittiin pääosin niukkakasvuisia nurmikoita ja puistojen reuna-alueita
- Kokeiluun valittiin myös yksi "paraatipuisto" eli Viinikanpuisto Nekalasta, joka on melko varjoinen puisto eli monirivinen (4) lehmuskujanne

Luontotekoja kaupunkinurmilla

Tätä aluetta ei leikata enää vanhaan tapaan nurmikkona, vaan sitä kehitetään niityksi leikkuukertoja harventamalla.

Niittyjen lisäämisen avulla pyrimme rikastamaan kaupunkiluontoa. Niittykasvillisuus on tavanomaista nurmikkoa monipuolisempaa ja kukkivampaa. Samalla se tarjoaa enemmän ravintoa ja suojaa mm. hyönteisille, linnuille ja pikkunisäkkäille.

Muutos niityksi ei tapahdu kuitenkaan hetkessä, joten annetaan alueelle aikaa kehittyä rauhassa.

Nurmien leikkaustapojen monipuolistaminen ja niittyjen lisääminen ovat osa Tampereen luonnon monimuotoisuusohjelmaa (LUMO-ohjelma).

tampere.fi/tampereenlumo

Kuvitus: Laura Uimonen

Materiaaleja niityistä

VIHERPALVELUOHJELMA

Avoimet viheralueet
Maisemapeltojen ja niittyjen ylläpito
2015–2025

Tampereen kaupunki
Kaupunkiympäristön kehittäminen

VIHERPALVELUOHJELMA täydennysosa

Avoimet viheralueet
Maisemapeltojen ja niittyjen ylläpito
2015–2025

Tampereen kaupunki
Kaupunkiympäristön palvelualue

MAISEMAPELTOJEN VIJELYSUUNNITELMA

Tampereen Infra Oy

Maaperän hoito viheralueilla

- Syksyllä jätettiin lehtiä viheralueille. Annetaan niiden hajota ja maata omaa tahtiaan.
- Alueiksi valittiin kasvukunnoltaan heikkoja nurmikoita.
- Tarkoituksena tehostaa maaperän mikrobitoimintaa ja sitä kautta ravinteiden kiertoa.

Maaperän hoitoa ja ilmastotekoja puiden lehdillä

Tällä alueella syksyiset puunlehdet on jätetty maahan tarkoituksella.

Puista varisseet lehdet parantavat maaperän laatua ja tarjoavat ravintoa siinä eläville pieneliöille. Maaperäeliöstö hoitaa lehtikarikkeen hajotuksen ympäristöystävällisesti paikan päällä. Näin säästytään lehtien kuljettamiselta jätekeskuksen kompostiin.

Maaperän hoito ja sen pieneliöstön elinolojen parantaminen ovat osa Tampereen luonnon monimuotoisuusohjelmaa (LUMO-ohjelma).

tampere.fi/tampereenlumo

Kuvitus: Laura Uimonen

Lahopuu puistoissa

- Jätetään kaatuneista puistopuista runkoja rakennetuille viheralueille
- Alueiksi valikoitui luonnonmukaisimpia puistoalueita
- Tarkoituksena on antaa runkojen lahota paikalleen. Ei kuljeteta pois.
- Lahopuujatkumosta tulee huolehtia

Lahopuu ylläpitää elämää

Lahopuun avulla parannetaan pölyttäjähönteisten elinolosuhteita, maaperän laatua sekä lahopuustosta riippuvaisten sienten, sammalten, hyönteisten ja lintujen elinoloja.

Lahopuun lisääminen viheralueilla on osa Tampereen luonnon monimuotoisuusohjelmaa (LUMO-ohjelma).

tampere.fi/tampereenlumo

Kuvitus: Laura Uimonen

Lahopuu voi olla
puistoissa
muutakin kuin
pätkittyjä
runkoja

harventamista kokeillaan Nekalassa ja Vuoreksessa

Uutinen | 30.6.2023 12.33

Nurmialueiden kehittymistä niityiksi kokeillaan osana Tampereen kaupungin luonnon monimuotoisuusohjelmaa. Viinikanpuistossa valkoapila pääsee jo kukkimaan, kun ruohoa ei ole leikattu. Kokeiluja tehdään eri puolilla kaupunkia kesän aikana.

Valkoapila kukkii Viinikanpuistossa, kun urmikkoo ei ole leikattu.

Kirjaudu

Ympäristö

Tampere jättää osassa puistoista lehdet maahan – maatuivat lehdet parantavat maaperää ja tarjoavat ravintoa ötököille

Samalla kaupunki säästyy lehtien kuljettamiselta jätekeskukseen. Kaupunki kannustaa tavallisia tamperelaisia tekemään vastaavia luontotekoja lehtien suhteen omilla pihoihlaan.

 Kestävä Tampere 23 t ·

🌟🌟🌟 Kokeilu: Puista varisseita lehtiä jätetään puistoissa maahan tänä syksynä

Kokeiluun on valittu Viinikanpuisto ja Hervannasta Ahvenispuisto, Laattapuisto, Pallopuisto, Hupakanojanpuisto, Kuusikkopuisto ja Urheilijanpuisto.

- 🌟 Suurimmat lehdet silputaan syksyllä ruohonleikkurilla.
- 🌟 Puistojen käytävät ja reitit pidetään lehdistä vapaina.
- 🌟 Maahan jätettävät lehdet parantavat maaperää.
- 🌟 Kaupunki kannustaa asukkaita vastaaviin luontotekoihin omilla pihoihlaan!

Lue lisää
<https://www.tampere.fi/ajankohtaista/2023/10/11/tampereen-kaupunki-lisaa-luonnon-monimuotoisuutta-viheralueillaan>

luonnonmonimuotoisuus #maaperä #ravinne #syksy #KestäväTampere

Kiitos!

Tampereen Infra Oy

rakennuttajapäällikkö
Teemu Kylmäkoski

puh. 040 801 6376

teemu.kylmakoski@tampereeninfra.fi

Tampereen Infra